

TÜRKİYE'DE YAŞLANMA SOSYOLOJİSİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARDA DAİR KISA BİR DEĞERLENDİRME

A Brief Evaluation of the Studies in the Field of Sociology of Ageing in Turkey

*Pelin Önder Erol**

Abstract

This paper, which includes a brief evaluation about the studies in the field of sociology of ageing in Turkey, is formed by an argument about the necessities of developing a sociological perspective upon ageing and doing sociology about this subject matter. While doing this, it is particularly our aim to consider the situation of sociology of ageing within the sociological literature. The method of the study is based upon a thematic bibliographical analysis; in this context the data was drawn from National Union Catalogue, Council of Higher Education Thesis Center and National Library of Turkey Bibliography of Articles. By drawing upon the data obtained, the development of literature in time is scrutinized both quantitatively and thematically. The findings point out that sociology of ageing in Turkey is increasingly becoming important; nonetheless it is still necessary to conduct more theoretical and applied research in the area.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma sosyolojisi, Yaşlı nüfus, Yaşlanma çalışmaları

Öz

Türkiye'de yaşlanma sosyolojisi alanında yapılmış çalışmalara ilişkin kısa bir değerlendirmeyi içeren bu makale, yaşlanma konusuna ilişkin sosyolojik bir perspektif geliştirme ve böylece yaşlanmanın sosyolojisinin yapılması gerekliliği iddiasıyla biçimlenmiştir. Bunu ortaya koyarken özellikle Türkiye'deki sosyoloji literatürü içerisindeki yaşlanma sosyolojinin yeri irdelenmeye çalışılmaktadır. Çalışmanın yöntemini, tematik bibliyografya taraması oluşturmaktadır; bu bağlamda Ulusal Toplu Katalog, Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi ve Milli Kütüphane Türkiye Makaleler Bibliyografyası temel alınmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda literatürün zaman içerisinde gösterdiği değişim hem niceliksel artış hem de tematik olarak irdelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda elde edilen bulgular Türkiye'deki yaşlanma sosyolojisi alanının giderek önem kazanmakta olduğunu ancak bununla birlikte alana ilişkin daha fazla sayıda kuramsal ve uygulamalı çalışma yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Keywords: Sociology of ageing, Old age population, Ageing studies

* Yrd.Doç.Dr., Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü.
pelinondertr@yahoo.com

Yaşlanma, doğumda başlayarak ölüme dek süren, geri döndürülemez ve dinamik bir süreçtir, yaşlanmanın beraberinde getirdiği bir dönem olarak “yaşlılık” ise biyolojik yaşam döngüsünde varılan en son noktadır. Antropolojik incelemeler, insanlık tarihinin çok eski dönemlerinde dahi yaşlı bireylerin var olduğunu kanıtlamıştır. Dolayısıyla yaşlanma, insanlık tarihi kadar eskidir. Bununla birlikte günümüzde yaşlanma olgusuna yapılan vurgunun artmasına neden olan ana etmen, bugün daha fazla sayıda bireyin yaşlanabiliyor olmasıdır. Bir başka deyişle, insanoğlunun biyolojik olarak belirlenmiş ömür uzunluğunda bir değişim olmamış olmasına rağmen, yaşlı olarak kabul edilen kişi sayısı özellikle 19. yüzyıldan itibaren önemli ölçüde artmıştır ve artmaya devam etmektedir. Doğumda yaşam beklentisinin yükselmesi olarak da ifade edilebilecek bu durum, nüfusların yaşlanmasını beraberinde getirmektedir. Yaşlı nüfustaki bu artış, önemli bir toplumsal değişme olarak kabul edilmektedir.

“Nitekim toplumların yaşlı nüfuslarının sayıca artmasına neden olmasının yanı sıra nüfusun yaş kompozisyonunu da değiştiren nüfusların yaşlanması süreci, özellikle nüfusları hızla yaşlanan toplumlarda yaşlılara yönelik sağlık ve bakım hizmetlerinin sağlanması, kaynakların kuşaklar arasında dengeli bir biçimde dağıtılması, işgücü piyasasının yaşlanmış nüfus kompozisyonuna göre yeniden düzenlenmesi gibi pek çok sosyal ve iktisadi politikayı gerekli kılmıştır” (Önder Erol, 2011: 8). Bu türden sosyal ve iktisadi politikaların gereklilikleri, dikkatleri nüfusların yaşlanması “sorun”una çekmiştir. Bu gerekliliklere paralel olarak yaşlanma konusundaki yapılan ilk çalışmalar, yaşlı nüfusu bir “yük” olarak ele almakta ve bu yükün nasıl yönetilebileceğine dair tartışmaları konu almaktadır. Bu çalışmalar, özellikle 1930’lu yıllarda Batı Avrupa’da görülen doğum ve ölüm oranlarındaki düşüşün neden olduğu hızlı nüfus değişimlerinin bir sonucudur. Bu hızlı nüfus değişiminin en önemli sonuçlarından biri de demografik yaşlanma olmuştur. Bir başka deyişle demografik yaşlanma, yaşlıların toplam nüfus içerisinde oransal olarak artış göstermeleridir; nitekim içerisinde barındırdığı yaşlılardan oluşan nüfusu, toplam nüfusunun en az %10’unu oluşturan nüfuslar “yaşlı nüfus” olarak tanımlanmaktadır (McCracken & Phillips, 2005). Oransal olarak bu artışın üç temel nedeni ise “düşen doğurganlık oranı, bebek ve anne ölümlülük oranlarındaki azalma ve bulaşıcı ve parazitik hastalıklardaki çarpıcı düşüştür” (Redburn, 1998: 1).

Yaşlıları bir “yük” olarak ele alsa da, yetersizlik ve eksiklik üzerinden tanımlasa da yaşlanma alanındaki literatürün erken dönem ürünleri, bu alana dikkatleri çekmeyi başaramışlardır. Yukarıda da değinildiği üzere özellikle 1930’lu yıllarda Batı Avrupa’da konuya ilişkin bir literatür oluşmaya başlamıştır. Bu dönemi takiben “yaşlanma” olgusu çeşitli disiplinlerce ele alınarak konuya ilişkin literatür giderek genişlemeye başlamıştır. Bu gelişmeye paralel olarak

gerek geriatri gerekse gerontoloji alanında yapılmış çalışmaların bu dönemde artış gösterdiğini ifade etmek mümkündür. Ancak özellikle sosyal yönleriyle de ele alınmaya muhtaç bir konu olması sebebiyle yaşlanma, zaman içerisinde sosyal bilim perspektifinden incelenmeye başlanmıştır. Özelde “sosyoloji, sunmuş olduğu çok düzeyli kuramsal temel sayesinde yaşlanmayı hem mikro düzeyde bireysel bir tecrübe, hem de makro düzeyde demografik bir eğilim olarak ele alması nedeniyle bu alana önemli ve özgün katkılar yapma potansiyeline sahiptir” (Önder Erol, 2011: 8). Nihayetinde “toplum ile o toplum içerisinde yaşlı olarak kabul edilenler arasındaki karşılıklı ilişkiyi inceleyen bilimsel bir çalışma alanı” (Matcha, 1997: 4) olarak tanımlanabilecek “yaşlanma sosyolojisi”, sosyolojinin bir alt dalı olarak gerek akademik yazında gerekse üniversitelerin sosyoloji bölümleri müfredatlarında yer almaya başlamıştır.

Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş isimli kitabında Giddens (2005: 3-7), toplumsal yapının dönüşümü üzerinde etkili olan üç büyük devrimden söz eder. Bunlardan ilk ikisi olan Fransız ve Sanayi Devrimleri gibi, özellikle 18. Yüzyıldan sonra dünya nüfusunun aşırı artışı da “tarihte binlerce yıldır insanoğlunun yaşadığı tüm toplumsal örgütlenme biçimlerini tamamen ortadan kaldırmış”tır (age: 3). Küresel çapta nüfusun benzeri görülmemiş biçimdeki artışında, insan ömrünün uzaması ve çocuk ölümleri oranlarındaki düşüş önemli ölçüde etkili olmuştur. Nitekim demografide “tavandan yaşlanma” (McCracken & Phillips, 2005: 37) olarak ifade edilen bu iki eğilim, günümüzde nüfusların daha fazla sayıda yaşlı içeriyor olmasını açıklamaktadır.

Dünya çapında günümüzde artış hızı en yüksek olan yaş grubunu yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Dünya genel nüfus artış oranı günümüzde %1,2 iken, bu oran 60 ve üzeri yaşlardaki yaşlı nüfus için %2,6 civarındadır. 15-20 yıl içerisinde ise bu farkın daha da derinleşeceği ve bu oranların sırasıyla %0,7 ve %2,8 olacağı tahmin edilmektedir (UN, 2010: 12). Yine 2050 yılı itibariyle her 6 kişiden 1’inin 65 yaş ve üzerinde olacağı öngörülmektedir (UN, 2001).

Demografik yaşlanma 19.yüzyılın gelişiyle birlikte ilk olarak gelişmiş ülkelerde tecrübe edilmeye başlanmıştır (UN, 2007). “Ancak, zaman içerisinde gelişmiş ülkelerde mevcut tıbbi gelişmenin ortaya çıkardığı bilgi ve pratikler, gelişmekte olan ülkelere hızla ithal edilmiştir. Zaten hazır olan bu tıbbi bilginin uygulamaya konması sonucunda gelişmekte olan ülkeler, yaşlı nüfus artışını gelişmiş ülkelere daha hızlı bir biçimde tecrübe ettikleri bir sürece girmiş bulunmaktadır” (Önder Erol, 2011: 9). Gelişmiş ülkelerde bugün %1,9 olan 60 yaş ve üzerindeki yaşlı nüfus artış oranının, 2025-2030 dönemi itibariyle %1,1’e gerileyeceği; öte yandan az gelişmiş ülkelerde %3 olan bu oranın 2025-2030 dönemi itibariyle %3,4’e yükseleceği tahmin edilmektedir (UN, 2010: 14).

Görüldüğü üzere gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında yaşlı nüfus artış oranı az gelişmiş ülkelerde daha hızla yükselmektedir ve yakın gelecekte daha da hızla yükseleceği öngörülmektedir. Nitekim gelişmiş ülkelerin nüfuslarının yaşlanması, yüzyıldan fazla bir süre almıştır; örneğin Fransa'da 60 ve üzeri yaşlardaki nüfusun ikiye katlanması 140 yıl sürmüştür; öte yandan gelişmekte olan ülkelerde bu nüfusun üçe hatta dörde katlanacağı sürenin otuz yıl civarında olacağı tahmin edilmektedir (Quadagno, 1999: 48). Türkiye nüfusuna ilişkin tahminler ise Türkiye'de hem 60 ve üzeri hem de 65 ve üzeri yaşlardaki nüfusların 20 yıldan az bir süre içerisinde ikiye katlanacaklarına işaret etmektedir (UN, 2008). İstatistiki veriden de anlaşıldığı üzere Türkiye, bu demografik değişimi hızla yaşayan nüfuslar arasında bulunmaktadır. Nitekim nüfusun grileştiğine ilişkin tartışmalar, gerek popüler gerekse akademik söylemde giderek yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Yaşlanma olgusu, çok çeşitli disiplinlerce ele alınmakta, konuya ilişkin kuramsal ve uygulamalı araştırmalar yapılmaktadır. Bütün bunlara paralel olarak toplum içerisinde yaşlıyı ele alma misyonuna sahip olan bir disiplin olarak yaşlanma sosyolojisi de Türkiye'de bir ihtiyaç olarak kavranmaya başlanmıştır.

Bu bilgiler ışığında Türkiye'de sosyoloji alanında yaşlanmaya ilişkin yapılan çalışmaların nerede durduğunun görülmesi, konuya ilişkin literatürün gelişimini irdeleyebilme açısından önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda makale, Türkiye'de yaşlanma sosyolojisi alanında yapılan çalışmaları tarama yoluyla konuya ilişkin literatürün gelişimi hakkında kısa bir değerlendirmeyi içermektedir.

Yöntem

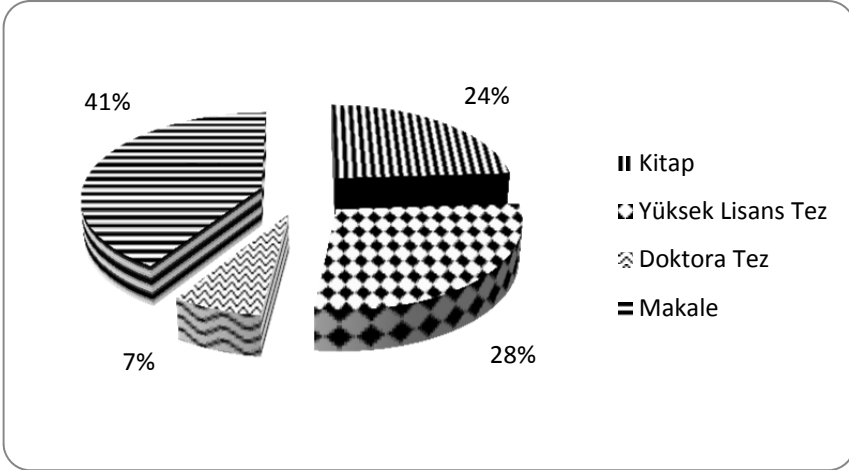
Araştırmanın yöntemini tematik bibliyografya taraması oluşturmaktadır. Buna göre Türkiye'de yaşlanma sosyolojisi alanında yapılan çalışmalar, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze değin yazılmış kitaplar, lisansüstü tezler ve makaleler olmak üzere üç ana kategoride değerlendirilmiştir. Alana ilişkin literatür, kitaplara yönelik olarak Ulusal Toplu Katalog (TO-KAT), lisansüstü tezlere yönelik olarak YÖK Ulusal Tez Merkezi ve makalelere yönelik olarak ise Milli Kütüphane Türkiye Makaleler Bibliyografyası üzerinden taranmıştır. Bibliyografya taramasının elektronik ortam üzerinden ve her bir kategori için Ulusal Toplu Katalog, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Milli Kütüphane Türkiye Makaleler Bibliyografyası olmak üzere sadece birer kanal üzerinden yapılmış olması, kaçınılmaz olarak bazı eserleri dışarıda bırakmıştır; bu durumun çalışmanın sınırlılığı olarak ifade edilmesi gerekmektedir. Tarama belirli anahtar kelimeler aracılığıyla yapılmış olup bunlar *yaşlı*, *yaşlılık*, *yaşlanma*, *old people*, *older people*, *elderly*, *ageing*, *aging* anahtar kelimelerini içermektedir.

Eserleri yıllarına, temalarına ve kategorilerine göre sınıflandırmaya elverişli biçimde bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bu eserlerin arasından yaşlanma olgusunu *yalnızca sosyolojik perspektiften ele alanlar* seçilerek, multidisipliner olanlar çalışma sahasının dışında bırakılmıştır. Zira sosyal hizmetler, ilahiyat, sosyal psikoloji gibi sosyal bilimler kategorisi içerisinde değerlendirilebilecek birçok çalışma, toplum bilimsel öğeler taşısa da çalışmamızın “Türkiye’de yaşlanma sosyolojisinin yerini irdeleme” amacına paralel olarak yaşlanmayı sadece sosyolojik kuram ve yöntemlerle ele alan çalışmalar kapsam içerisine dâhil edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Yukarıda belirtilen kriterlere uyan 71 eser çalışma kapsamına alınmıştır. Bunlar içerisinden 17’si kitap (%24), 20’si yüksek lisans (%28), 5’i doktora (%7) ve 29’u makale (%41) kategorisinde yer almaktadır (bkz. Şekil 1).

Şekil 1: Eserlerin Kategorik Dağılımı (%)

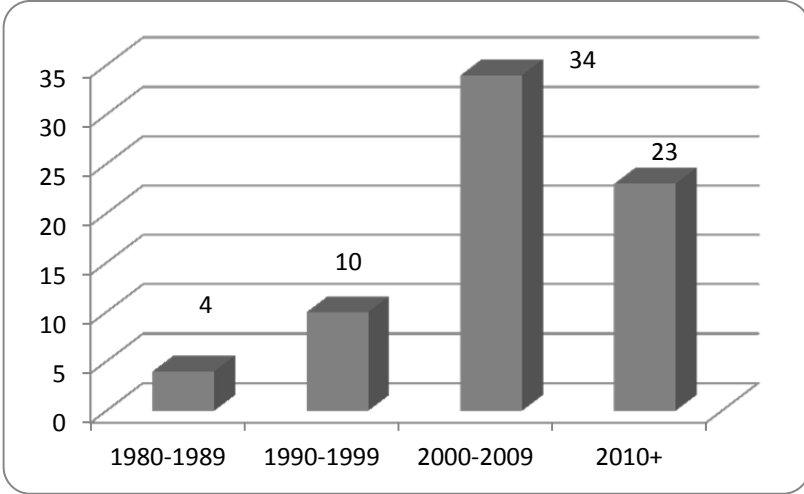

TÜİK istatistiklerine göre¹ Türkiye’deki yaşlı nüfus artış hızının en yüksek olduğu dönem 1960’lı yıllar olsa da konuya ilişkin yazılan ilk eserler ancak 1980’e kadar geri götürülebilir. Bu yıllar arasındaki kısa süre zarfında konuya ilişkin akademik ilginin henüz oluşmamış olması sebebiyle 1980 yılı öncesinde herhangi bir esere rastlanmamıştır. Buna göre 1980-1989 yılları arasında oldukça az sayıda eser literatüre eklenmiştir. Bunlar arasında Vedia Emiroğlu’nun *Çekirdeksiz Köy’de Yaşlılar* (1980) adlı alan araştırmasına dayalı

¹ TÜİK İstatistik Göstergeler 1923-2011 adlı çalışmada yer alan veriye dayanarak yapılmış hesaplama göre 1960 yılında yaşlı nüfus artış hızı %26,9 ile 2000 yılına dek görülmüş en yüksek yaşlı nüfus artış hızı olarak bulunmuştur.

antropolojik çalışması ve Mahmut Tezcan'ın *Toplumsal Değişme ve Yaşlılık* (1982) ile *Yaşlılıkta Boş Zaman Değerlendirme* (1982) adlı makaleleri sayılabilir. 1990 ile 1999 yılları arasında konuya ilişkin yazılmış 10 eser ile sayının görece arttığını ifade etmek mümkündür. Bu dönemde ortaya konan eserler, konu bakımından kategorize edildiğinde yaşlıların karşılaştıkları sorunlar, yaşlıların gündelik yaşam aktiviteleri ile yaşlıların sosyal uyum ve sosyal ilişkileri konuları dikkati çekmektedir. 2000 ile 2009 yılları arasında eser sayısı 34'e yükselmiştir, bu artış yaşlanma sosyolojisinin akademik alanda daha popüler bir hale geldiğinin önemli bir göstergesi olarak kabul edilmelidir. Bu dönemde yazılmış eserler incelendiğinde ise yine yaşlıların karşılaştıkları sorunlar, yaşlıların yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyeti, kuşaklararası ilişkiler, yaşlı bakımı ve yaşlı istismarı ile toplumsal değişme ve yaşlılık ilişkisi temalarının çoğunlukta olduğu dikkati çekmektedir. 2010 yılından günümüze değin yazılmış eser sayısı ise 23 olarak bulunmuştur, on yıllık aralığın henüz tamamlanmamış olduğu düşünülürse, ulaşılan bu sayıyla birlikte konuya ilişkin yazılan eser sayısının giderek artan bir eğilim gösterdiği ifade edilebilir (bkz. Şekil 2). Bu dönemde yazılmış eserler konular itibariyle kategorize edildiğinde ise yaşlıların gündelik yaşam aktiviteleri ve yaşam memnuniyeti, aktif yaşlanma, toplumsal değişme ve yaşlılık ilişkisi ve kuşaklararası ilişkiler, yaşlı bakımı ve yaşlı istismarı konularının başı çektiği görülmektedir.

Şekil 2: Döneme Göre Eser Sayısı

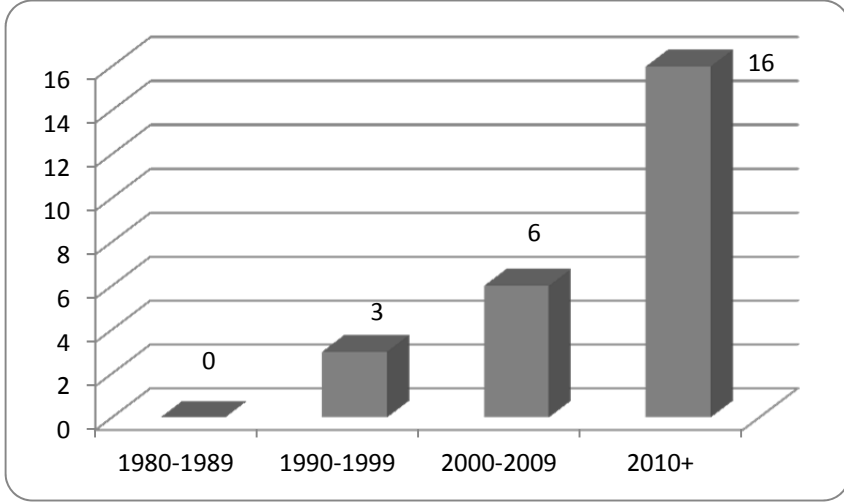

Yapılan literatür taramasının sonucunda özellikle 2000 yılından sonra İsmail Tufan'ın Türkiye'de yaşlanma sosyolojisi alanına yaptığı katkıların göz ardı edilemeyecek nitelik ve nicelikte olduğu görülmektedir. Türkiye'de ilk kez

Gerontoloji Bölümü kuran İsmail Tufan özellikle yaşlanmanın sosyolojisini kapsamlı ve bütünsel bir biçimde ele alan önemli eserler ortaya koymuştur. *Antikçağdan Günümüze Yaşlılık: Sosyolojik Yaşlanma ile Modernleşen Türkiye’de Yaşlılık ve Yaşlanmak: Yaşlanmanın Sosyolojisi* adlı kitapları, yaşlanmanın, toplumsal değişmeye koşut sosyolojik bir olgu olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Akademik ilginin bir diğer önemli göstergesi olarak lisansüstü tezlerin sayısının yıllara göre gelişimi incelendiğinde, 1990-1999 yılları arasında 3; 2000-2009 yılları arasında 6 olan lisansüstü tez sayısı 2010 yılından günümüze 5 yıl gibi kısa bir süre içerisinde önemli ölçüde artış göstererek 16’ya yükselmiştir.

Şekil 3: Lisansüstü Çalışmaların Döneme Göre Artışı

Gerek kitap, makale ve lisansüstü tezler olmak üzere her üç kategoride gerekse sadece lisansüstü tezler kategorisinde olmak üzere Türkiye’de yaşlanma sosyolojisi alanında yazılmış eserlerin dönemlere göre dağılımı incelendiğinde, giderek artan sayıda eserin literatüre eklendiğini ifade etmek mümkündür.

Bununla birlikte temalar temelinde eserler incelendiğinde, “yaşlı” bireye ve bir süreç olarak “yaşlanma”ya ilişkin akademik bakış açısında da bir değişimin olduğu göze çarpmaktadır. Nitekim demografik olarak “yaşlı nüfus”ün daha görünür bir hal alması, yaşlılığı bir eksiklik ve yetersizlik üzerinden tanımlayan ve dolayısıyla yaşlılığı, sorunların çoğaldığı bir dönem olarak betimleyen hem popüler hem de akademik bakışın yavaş yavaş zayıflamasına

yol açmıştır. Nitekim yaşlıların sorunlarını ele alan eserlere 2000'li yılların ortalarına kadar rastlanmakta iken aktif yaşlanma vurgusu taşıyan eserler daha çok 2000'lerden sonra literatürde kendilerine yer bulabilmişlerdir. Bununla birlikte modernleşme, kentleşme, sanayileşme gibi süreçleri içeren toplumsal değişimin hem yaşlanma olgusunun ortaya çıkışına hem de yaşlanmanın anlamının değişmesine yol açtığına ilişkin iddialarla kaleme alınan eserler yine 2000'lerden sonra sayıca artmıştır.

Sonuç

Sonuç olarak, giderek düşen doğurganlık ve ölümlülük oranlarının bir sonucu olarak ortaya çıkan hızlı demografik değişimin en önemli ürünlerinden biri nüfusların yaşlanması olmuştur. Özellikle Batı Avrupa'da 1930'lu yıllarda başlayarak, günümüze değin coğrafyasal alanını genişleterek süren bu değişim, Giddens'in da belirttiği üzere bir devrim niteliği taşımaktadır. Demografik yapıdaki bu farklılaşmanın toplumsal pek çok nedeni olduğu gibi, sonuçları bakımından da oldukça önemli sosyolojik etkiler yarattığını ifade etmek mümkündür. İşte tam da bu yüzden günümüzde sosyoloji bilimi içerisinde bir alt dal olarak "yaşlanma sosyolojisi" yapma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu demografik değişimi daha önce tecrübe eden Batılı toplumlarda alana ilişkin literatür kuşkusuz daha geniştir. Öte yandan nüfusu görece geç dönemde yaşlanmaya başlamış olan Türkiye'de ise alana ilişkin akademik ilgi yavaş yavaş olgunlaşmaya başlamıştır.

Mevcut istatistiki veri, gelişmekte olan toplumların nüfuslarının yaşlanma olgusunu gelişmiş toplumlara göre daha hızlı bir biçimde tecrübe etmekte olduğunu göstermektedir. Bu nedenle nüfusu daha geç dönemde ancak daha hızlı bir biçimde yaşlanmaya başlamış olan Türkiye'de de yaşlanma olgusu, çeşitli akademik disiplinlerce ele alınması gereken konuların başında yer almaktadır. Bunlar içerisinde sosyoloji, topluma dair önemli etkiler yaratan bu değişimi, hem mikro düzeyde bireysel bir tecrübe hem de makro düzeyde demografik yapıdaki bir dönüşüm olarak çok düzeyli bir biçimde ele alarak kapsamlı bir analiz aracı sunmaktadır. Özellikle kendi dışındaki sosyal hizmetler, sosyal-psikoloji gibi diğer sosyal bilimler alanlarında yapılan çalışmalara kuramsal bir altyapı sağlama potansiyeline sahip olması açısından sosyoloji, "yaşlanma" konusu özelinde sosyal bilimlerin tüm alanlarına bir yol haritası sunmaktadır.

Nüfusu hızla yaşlanmakta olan Türkiye'de, bu demografik dönüşüm alana ilişkin daha fazla çalışma yapılma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma, örneklem deseni bakımından sınırlı veri sağlamış olsa da, sosyoloji disiplini içerisinde konuya ilişkin literatürün oldukça sınırlı düzeyde olduğunu

göstermektedir. Bununla birlikte yine veri, yıllar içerisinde yaşlanma sosyolojisinin daha gerekli bir alan olarak görülmeye başlandığına işaret etmektedir. Zira 1980 yılından sonra başlamak üzere konuya ilişkin literatür, izleyen her on yıllık dönem için giderek artan sayıda eserle genişlemeye başlamıştır. Özellikle lisansüstü tezler bakımından önemli bir artış göze çarpmaktadır.

Çalışmalar, temalar temelinde kategorize edildiğinde de en çok karşılaşılan konular arasında yaşlıların karşılaştıkları sorunlar, kuşaklararası ilişkiler, yaşlı bakımı ve yaşlı istismarı, yaşlıların gündelik yaşam aktiviteleri, yaşam memnuniyeti ve yaşam kalitesi, aktif yaşlanma, toplumsal değişme ve yaşlılık ilişkisi yer almaktadır. Yıllara göre temaların farklılaşmasına dair elde edilen en önemli bulgulardan biri, özellikle 2000’li yılların ortalarına dek yaşlıların karşılaştıkları sorunları konu alan çalışmaların sayıca fazla olduğuna ilişkindir. Bu durum, nüfusun yaşlanmasını bir sorun olarak gören erken dönem Batılı gerontoloji literatürü ile paralellik taşımaktadır. Bir diğer önemli bulgu ise günümüzde daha fazla sayıda yaşlı bireyin yaşama aktif katılımlarının yoğunlaşmasıyla birlikte aktif yaşlanma vurgusu yapan çalışmaların yakın dönemde görünür olmaya başlamasıdır.

Hızla yaşlanan nüfusu ile Türkiye’de yaşlanma sosyolojisi, sosyoloji bilimi içerisinde giderek önem kazanan alt dallardan biridir. Özellikle 2000’lerden sonra alana ilişkin yazılmış eser sayısının artmaya başlaması Türkiye’de yaşlanma sosyolojisinin yakın gelecekte daha da önem kazanacağını habercisi olarak görülebilir. Yaşlanma olgusunu ele alırken sosyolojinin sunmuş olduğu çok düzeyli bakış açısı, sadece bu alanda yapılan çalışmalara değil aynı zamanda sosyal bilimler alanındaki diğer çalışmalara da kuramsal olarak referans sağlama potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte konuya ilişkin literatürün gerek kuramsal gerek uygulamalı çalışmalar aracılığıyla genişletilmeye ihtiyacı vardır. Böyle bir gerekliliğin tespitinden yola çıkarak özellikle lisansüstü çalışmaları kapsayacak biçimde her türden akademik çalışmanın teşvik edilmesi, Türkiye’de yaşlanma sosyolojisi literatürünün zenginleşmesi açısından önemli görülmektedir.

Kaynakça

GIDDENS, A., 2005, *Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş*, (çev. Ülgen Yıldız Battal), Phoenix Yayınevi: Ankara.

MATCHA, D., A., 1997, *The Sociology of Aging: A Social Problems Perspective*, Allyn and Bacon: USA.

MCKRACKEN, K., PHILLIPS, D., R., 2005, "International Demographic Transitions", (içinde), ANDREWS, G. J., PHILLIPS, D. R. (der), *Ageing and Place*, Routledge: London & New York.

ÖNDER EROL, P., 2011, Sosyolojik Perspektiften Demografik Yaşlanma: Toplumsal, Ekonomik ve Politik Alanlarda Yaşlı Failliği, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

QUADAGNO, J., 1999, *Aging and the Life Course*, McGraw-Hill College: USA

REDBURN, D. E., 1998, "The 'Graying' of the World's Population" (içinde) REDBURN, David E. & MCNAMARA R. P. (der), *Social Gerontology*, Auburn House: USA.

UNITED NATIONS, 2001, *World Population Ageing 1950-2050*, Department of Economics and Social Affairs, Population Division, United Nations: New York.

UNITED NATIONS, 2007, *World Population Ageing*, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, UN Publication: New York.

UNITED NATIONS, 2008, *World Population Prospects: The 2008 Revision Population Database* (www.un.org)

UNITED NATIONS, 2010, *World Population Ageing 2009*, Department of Economics and Social Affairs, Population Division, United Nations: New York (www.un.org)